

การประเมินหลังการใช้งานของสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา (ฝั่งพระนคร)

นางสาวสิริกมล มะลิหอม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5435-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

22 ก.พ. 2549

1 21 2 3 5 8 8

THE POST OCCUPANCY EVALUATION OF THE COMMEMORATION OF H.M. THE
KING'S 6 TH CYCLE BIRTHDAY PARK (PHRA NAKHON)

Miss Sirikamol Malihom

A Thesis Submitted in Partail Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Landscape Architecture in Landscape Architecture

Department of Landscape Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2547

ISBN 974-17-5435-3

นางสาว สิริกมล มะลิหอม : การประเมินหลังการใช้งานของสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6
 รอบพระชนมพรรษา (ฝั่งพระนคร) : (THE POST OCCUPANCY EVALUATION OF THE
 COMMERMORATION OF H.M. THE KING'S 6TH CYCLE BIRTHDAY PARK
 (PHRA NAKHON)

อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ. นิลุบล คล่องเวสสะ จำนวนหน้า 134 หน้า ISBN 974-17-5435-3

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลหลังการใช้งานสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6
 รอบพระชนมพรรษา โดยศึกษาถึงลักษณะการใช้งานสวนเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบฯ เขตบางคอ
 แหลม กรุงเทพมหานคร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะการใช้งานพื้นที่กับแนวความคิดของผู้ออก
 แบบ และหลักการออกแบบสวนสาธารณะ การศึกษาใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม
 ถามสำรวจบันทึกพฤติกรรมจากลักษณะกิจกรรมที่เกิด และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
 จากการศึกษาพบว่า

ผู้ใช้รู้สึกพึงพอใจต่อรูปแบบและสภาพบรรยากาศภายในสวน ในส่วนที่ควร
 พิจารณาในการ ในการจัดการสวนแห่งนี้ต่อไป ได้แก่ ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่สวนให้มากขึ้น โดย
 การปรับปรุงทางเข้าสวนให้ผู้ผ่านไป-มาได้รับรู้บรรยากาศของสวนได้อย่างรวดเร็วจากมุมมองด้าน
 ถนนพระราม 3 การอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ นอกจากนี้ยังพบว่า การให้ความรู้ด้าน
 สิ่งแวดล้อมที่ผู้ออกแบบตั้งใจสื่อให้ผู้ใช้รับรู้ภายในสวนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ควร
 พิจารณาเพิ่มให้การสื่อความหมายในพื้นที่เป็นแบบครบวงจรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่ผู้
 ออกแบบได้วางแผนไว้

ผลจากการประเมินการใช้งานสวนสาธารณะแห่งนี้ ยังให้ข้อคิดต่อการออกแบบ
 สวนสาธารณะอื่นๆต่อไปว่า นอกจากการออกแบบในพื้นที่แล้วในการวางแผนด้านการเข้าถึงโดย
 ผู้ใช้ในรัศมีบริการเป็นเรื่องที่ควรได้รับการคำนึงถึงตั้งแต่ในขั้นแรกๆของการออกแบบ และยังพบ
 ด้วยว่าขั้นตอนก่อนการออกแบบขั้นพื้นที่ฐานที่สำคัญทั้งเจ้าของโครงการและผู้ออกแบบต้องให้
 เวลา เพื่อให้การดำเนินการทั้งหมดเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาควิชา ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิิต.....
 สาขาวิชา ภูมิสถาปัตยกรรม ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2546 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

447 42279 25 : MAJOR LANDSCAPE ARCHITECTURE

KEY WORD : POE / PARK

SIRIKAMOL MALIHOM : THE POST OCCUPANCY EVALUATION OF THE
COMMERMORATION OF H.M. THE KING'S 6TH CYCLE BIRTHDAY
(PHRA NAKHON).

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.NILUBOL KLONGVESSA, PAGES 134 pp.
ISBN 974-17-5435-3.

This study is the Post-Occupancy Evaluation of the Public Park in
Commemoration of H.M. The King's 6th Cycle Birthday. By studying the using Public
Park in Commemoration of H.M The King's 6th Cycle Birthday, Bangkholaem District,
Bangkok Metropolis comparing with ideology of the architect in designing the Public
Park and design's principle for Public Park. The research used the method of
questionnaire for the surveying, recording the activity done and interviewing with
structure. From the study, it is found that;

User is satisfied to the form and atmosphere in the park. The part that should be
emphasized on consideration for this park management is in the entering area of this
park, by improve the entrance of this park, it could make the user reach the park's
atmosphere as fast as its could from the King Rama III Road view. Beside this, it is found
that the environmental ideology in the park of architecture is not completely shown to
user. It should more considered on complex meaning like a cycle for user, this could get
most benefit from planed design.

From the evaluation of this park's using could be an example for others park
designing and giving some idea for designing other parks next, That is unless interior
area design, plan for reaching the user in covered service should be more consideration
since the first step of designing. And it is found that the step before makes basic
designing, the project owner and architecture must be spent their time to reach the
target and objectives of every project.

Department Landscape Architecture

Field of study Landscape Architecture

Academic year 2003

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จลุล่วงได้ เพราะได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆจากผู้มีพระคุณต่อผู้ศึกษาดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิลุบล คล่องเวสสะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่แนะนำแนวคิดในการศึกษา ที่สละเวลามาให้คำแนะนำและแนวทางที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ ดร.พงศศักดิ์ วัฒนสินธุ์ ศาสตราจารย์เดชา บุญค้ำ, คุณ นิคม ไวยรัชพานิช

คุณสมยศ โคตรพงศ์เจ้าหน้าที่กองสวนสาธารณะและคุณปริดาพันธ์ บัณฑิตยานนท์ ผู้ออกแบบสวนสาธารณะที่เอื้อเพื่อข้อมูลและแนวความคิดในการจัดทำโครงการ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ ทั้งผู้ที่ช่วยในการเก็บและบันทึกข้อมูลภาคสนามให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆเพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลงได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	1
1.3 คำถามในการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 แนวคิดและทฤษฎีในการออกแบบ.....	4
2.2 แนวความคิดและความเป็นมาของการประเมินโครงการ.....	14
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
บทที่ 3 ลักษณะทางกายภาพและแนวความคิดในการออกแบบ.....	21
3.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	21
3.2 แนวความคิดในการออกแบบ.....	36
บทที่ 4 วิธีดำเนินการศึกษา.....	42
4.1 พื้นที่ศึกษา.....	42
4.2 การศึกษาข้อมูลการสำรวจ.....	42
4.3 วิธีการเก็บข้อมูลการสำรวจ.....	50
4.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	50
4.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5.1 การใช้บริการของประชาชนในรัศมีบริการ.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2	การไม่ใช้บริการของประชากรในพื้นที่ที่มีบริการ.....60
5.3	การใช้บริการในสวนสาธารณะ.....64
5.4	การดูแลรักษาสวนสาธารณะ.....77
5.5	การสังเกตการณ์.....78
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....104.
6.1	สรุปผลการศึกษา.....104
6.2	ข้อเสนอแนะ.....114
6.3	ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบและจัดทำสวนสาธารณะอื่นๆ.....120
6.4	แนวทางในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป.....121
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก.....	125
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	134

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ตารางแสดงเกณฑ์การออกแบบด้านกายภาพ.....	44
4.2 ตารางแสดงเกณฑ์การออกแบบด้านสุนทรียภาพ.....	48
5.1 ตารางแสดงความถี่ในการใช้บริการสวน.....	52
5.2 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการใช้สวน.....	53
5.3 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้สวน.....	53
5.4 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับการใช้สวน.....	54
5.5 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการใช้สวน.....	54
5.6 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการใช้สวน.....	55
5.7 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการใช้สวน.....	56
5.8 ตารางแสดงความสัมพันธ์จำนวนผู้มาใช้ในช่วงเวลาต่างๆ.....	58
5.9 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของช่วงอายุกับเวลา.....	59
5.10 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของอาชีพกับช่วงเวลา.....	58
5.11 ตารางแสดงจำนวนผู้มาใช้บริการในวันต่างๆ.....	59
5.12 ตารางแสดงสาเหตุที่ใช้สวน.....	60
5.13 ตารางแสดงสาเหตุที่ไม่มาใช้สวน.....	60
5.14 ตารางแสดงกิจกรรมที่ทำ.....	61
5.15 ตารางแสดงลักษณะกิจกรรมที่อยากให้มี.....	61
5.16 ตารางแสดงลักษณะกีฬาที่อยากให้มี.....	62
5.17 ตารางแสดงสวนสาธารณะที่เคยไป.....	63
5.18 ตารางแสดงสาเหตุที่เลือกไปสวนนั้น.....	63
5.19 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับการมาใช้สวน.....	64
5.20 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้สวน.....	64
5.21 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการใช้สวน.....	65
5.22 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการใช้สวน.....	65
5.23 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการใช้สวน.....	66

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.24 ตารางแสดงระยะที่ใช้ในการเดินทาง.....	66
5.25 ตารางแสดงระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง.....	67
5.26 ตารางแสดงลักษณะการเดินทางโดย.....	67
5.27 ตารางแสดงวันที่มาใช้บริการ.....	67
5.28 ตารางแสดงบริเวณที่ใช้สวน.....	68
5.29 ตารางแสดงสาเหตุที่ใช้สวน.....	68
5.30 ตารางแสดงกิจกรรมที่ทำ.....	69
5.31 ตารางแสดงการทราบการเฉลิมพระเกียรติ.....	69
5.32 ตารางแสดงแหล่งที่ข้อมูลการเฉลิมพระเกียรติ.....	70
5.33 ตารางแสดงการเฉลิมพระเกียรติผู้ใด.....	70
5.34 ตารางแสดงการรับรู้การเปลี่ยนของบรรยากาศโดยรอบ.....	70
5.35 ตารางแสดงสาเหตุที่ขอบสวน.....	71
5.36 ตารางแสดงความพึงพอใจโดยรวมต่อสวน.....	71
5.37 ตารางแสดงความพึงพอใจของอุปกรณ์ต่อสิ่งอำนวยความสะดวก.....	72
5.38 ตารางแสดงความเหมาะสมของอุปกรณ์ต่อสิ่งอำนวยความสะดวก.....	72
5.39 ตารางแสดงความพอเพียงของพื้นที่พักผ่อน.....	73
5.40 ตารางแสดงความพอเพียงของปริมาณกิจกรรม.....	73
5.41 ตารางแสดงความพอเพียงของพื้นที่กิจกรรม.....	74
5.42 ตารางแสดงความพอใจต่อรูปแบบสวน.....	74
5.43 ตารางแสดงความพอใจต่อบรรยากาศสวน.....	74
5.44 ตารางแสดงความพึงพอใจต่อการดูแลรักษาความสะอาด.....	75
5.45 ตารางแสดงความพึงพอใจต่อการดูแลรักษาต้นไม้.....	75
5.46 ตารางแสดงความเหมาะสมของการต่อเนื่องของกิจกรรม.....	75
5.47 ตารางแสดงความเหมาะสมของกิจกรรมต่อสิ่งอำนวยความสะดวก.....	76
5.48 ตารางแสดงลำดับความพึงพอใจของผู้ใช้สวน.....	76
5.49 ตารางแสดงช่วงระยะเวลาในการใส่ปุ๋ย.....	78

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1	แสดงภาพสวนเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบฯ พ.ศ.2547.....21
3.2	แสดงผังและที่ตั้งสวนเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบฯ.....22
3.3	แสดงผังพื้นที่ภายในสวน.....23
3.4	แสดงภาพถ่ายสนามหญ้าด้านหน้า ถ่ายเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2546.....24
3.5	แสดงภาพริมคลองมะนาว ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2546.....25
3.6	แสดงภาพบริเวณลานสคูตี ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2546.....25
3.7	แสดงภาพบริเวณกำแพงสคูตี ถ่ายเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546.....25
3.8	แสดงภาพศาลาริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....26
3.9	แสดงภาพสวนปรากฏการณ์ธรรมชาติ ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....26
3.10	แสดงภาพจุดชมวิวิริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....27
3.11	แสดงภาพจุดชมวิวิริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....27
3.12	แสดงภาพเวทีกลางแจ้ง ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....28
3.13	แสดงภาพสนามหญ้าด้านหลัง ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....28
3.14	แสดงภาพจุดออกกำลังกาย ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....28
3.15	แสดงภาพสนามหญ้าด้านหลัง ถ่ายเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 254632.....29
3.16	แสดงภาพลู่วิ่งภายในสวน ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....29
3.17	ผังแสดงตำแหน่งทางสัญจรภายในสวน.....30
3.18	แสดงพื้นผิวแอสฟัลล์ ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....31
3.19	แสดงพื้นผิวคอนกรีต ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546.....32
3.20	แสดงพื้นที่หินคลุก ถ่ายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 254632
3.21	แสดงผังตำแหน่งอุปกรณ์สนามและสิ่งอำนวยความสะดวก.....33
3.22	แสดงภาพถังขยะภายในสวน.....34
3.23	แสดงภาพที่ต้มน้ำสาธารณะ.....34
3.24	แสดงภาพม้านั่งคอนกรีต.....35
3.25	แสดงภาพม้านั่งไม้ทาสี.....35
3.26	แสดงภาพห้องน้ำในสวน.....35

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้าที่
3.27	แสดงภาพทางเข้าด้านข้างสวน.....37
3.28	แสดงภาพทางเข้าโดยรถยนต์.....37
3.29	แสดงภาพทางเข้าด้านสวน.....37
3.30	แสดงภาพสวนปรากฏการณ์ธรรมชาติ.....38
3.31	แสดงภาพพันธุ์ไม้เดิม.....39
3.32	แสดงภาพกำแพงสะท้อนเสียง.....39
5.1	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่12-10-03(ช่วงที่1).....79
5.2	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่12-10-03(ช่วงที่2).....80
5.3	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่12-10-03(ช่วงที่3).....81
5.4	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่12-10-03(ช่วงที่4).....82
5.5	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่12-10-03(ช่วงที่5).....83
5.6	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่14-10-03(ช่วงที่1).....84
5.7	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่14-10-03(ช่วงที่2).....85
5.8	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่14-10-03(ช่วงที่3).....86
5.9	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่16-10-03(ช่วงที่1).....87
5.10	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่16-10-03(ช่วงที่2).....88
5.11	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่16-10-03(ช่วงที่3).....89
5.12	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่18-10-03(ช่วงที่1).....90
5.13	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่18-10-03(ช่วงที่2).....91
5.14	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่18-10-03(ช่วงที่3).....92
5.15	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่18-10-03(ช่วงที่4).....93
5.16	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่18-10-03(ช่วงที่5).....94
5.17	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่19-10-03(ช่วงที่1).....95
5.18	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่19-10-03(ช่วงที่2).....96
5.19	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่19-10-03(ช่วงที่3).....97
5.20	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้งานวันที่19-10-03(ช่วงที่4).....98

5.21	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้สวนวันที่19-10-03(ช่วงที่5).....	99
5.22	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้สวนวันที่21-10-03(ช่วงที่1).....	100
5.23	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้สวนวันที่22-10-03(ช่วงที่2).....	101
5.24	แสดงตำแหน่งกิจกรรมและผู้ใช้สวนวันที่23-10-03(ช่วงที่3).....	102
6.1	.แสดงภาพกำแพงสดุดี.....	108
6.2	แสดงภาพป้ายชื่อสวนด้านหน้า.....	109
6.3	แสดงภาพป้ายชื่อสวนด้านข้าง.....	109
6.4	แสดงภาพทางเข้าสวนด้านถนนพระราม3.....	113
6.5	แสดงทัศนียภาพบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	114
6.6	แสดงภาพลักษณะทางเข้าสวน.....	115
6.7	แสดงภาพลักษณะทางเข้าสวน.....	115
6.8	แสดงภาพสวนปรากฏการณ์น้ำขึ้น-ลง.....	116
6.9	แสดงภาพกำแพงสดุดี.....	117
6.10	แสดงภาพรูปปั้นนูนต่ำ.....	117
6.11	แสดงภาพกำแพงสะท้อนเสียง.....	118
6.12	แสดงภาพพื้นที่ริมน้ำ.....	119
6.13	แสดงภาพพื้นที่ริมน้ำ.....	119